

УДК 811.111'85:398.91

Кузнєцова І. В.¹, Анисимова В. О.²

¹ канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька Політехніка»

² студ. гр. ГФ-319м НУ «Запорізька Політехніка»

СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ПРИСЛІВ'ІВ З ГЕНДЕРНИМ КОМПОНЕНТОМ

У прислів'ях проявляються мудрість і дух народу, які накопичуються століттями, тому вони є невід'ємною частиною при вивченні мови. За допомогою них можна краще зрозуміти образ думок, життя і характер народу. О. С. Мамонтов визначає прислів'я як короткі вислови, які відносяться до фольклору, в узагальненому вигляді констатують властивості людей і явищ, дають їм оцінку і визначають поведінку [4, с. 27]. У будь-якій мові існують свої правила. В англійській мові свій порядок слів, а в російській свій. Існує кілька способів для перекладу прислів'їв з англійської мови на російську. В. С. Виноградов виділяє наступні способи перекладу прислів'їв [3, с. 190]:

1) повний відповідник (повністю збігається в семантичному, стилістичному та лексичному планах) [2, с. 3]. Наприклад: **like father, like son** (який батько, такий і син), **man does not live by bread alone** (не хлібом єдиним живе людина), **so many men, so many minds** (скільки людей, стільки й думок);

2) частковий еквівалент (при тотожності семантики мають незначні розбіжності в плані вираження) [1, с. 97]. Наприклад: **geese with geese and women with women** (знайся кінь з конем, а віл з волем), **a man is known by the company he keeps** (скажи мені, хто твій друг, і я скажу, хто ти), **early to bed and early to rise makes a man healthy, wealthy and wise** (хто рано встає, тому бог дає), **a man can do no more than he can** (вище голови не стрибнеш);

3) «псевдоприслівний» відповідник або «помилкове прислів'я» за В. С. Виноградовим, застосовується перекладачем в тому випадку, коли в мові перекладу немає ні повного, ні часткового відповідника паремії, але можливо «створити» прислів'я іншою мовою без втрати образного і смислового змісту. Наприклад: **a fool may ask more questions in an hour than a wise man can answer in seven years** (на кожного дурня розуму не напасешся), **a cheerful wife is the joy of life** (добру дружину взяти – ні нудьги, ні горя не знати);

4) описовий переклад, тобто переказ паремії. Даний спосіб передачі паремії зводиться до перекладу не самого прислів'я, а його значення, тлумачення. Як засоби передачі значення прислів'я перекладачі використовують пояснення, опис, порівняння, тобто всілякі способи вираження смислового ядра паремії. Недоліком даного способу є втрата функціональних домінант паремії, функціонально стилістичних особливостей і емоційно-експресивних властивостей. Наприклад: **women are as fickle as April weather** (жіночі думи мінливі), **there is no devil so bad as a she devil** (перед злою жінкою сатана – немовля невинний);

5) калькування (прислів'я перекладається дослівно зі збереженням іншомовної колориту і реалій). Калькування доречно лише в тому випадку, коли дозволяє довести до читача справжній зміст пареміологічної одиниці, її лексико-семантичну специфіку. Наприклад: **it is not the places that grace the men, but men the places** (не місце красить людину, а людина місце), **a drowning man will catch at a straw** (потоплюючий і за соломинку схопиться), **so many languages you know, so many times you are a man** (скільки мов ти знаєш, стільки разів ти людина), **a woman's work is never done** (жіноча праця ніколи не закінчується), **every woman would rather be beautiful than good** (кожна жінка краще буде красивою, ніж доброю), **the longest five years in a woman's life is between twenty-nine and thirty** (найдовші п'ять років у житті жінки між 29 і 30).

Прислів'я є частиною культури народів, вони завжди були і будуть актуальними, незважаючи на розвиток в сучасному світі. У будь-який час

прислів'я будуть характерною рисою народів, на них завжди будуть звертати увагу і проводити дослідження. Перекладачам доводиться стикатися з великою кількістю труднощів, перекладаючи англійські прислів'я українську мову. Це пов'язано з необхідністю адекватної передачі смислового змісту паремій. В іншому випадку, в результаті перекладу можуть відбутися суттєві викривлення.

Розглянуті приклади наочно демонструють, що переклад прислів'їв – це складна діяльність, яка вимагає від перекладача хорошого знання культури та національної специфіки мови, збереження функціональних домінант, емоційно-експресивного фону, особливостей стилістики. Існує безліч способів перекладу прислів'їв, які підтверджують той факт, що процес перекладу паремій не обмежується пошуком суто аналога або еквівалента, яких може не бути в мові переду, а являє собою творчу діяльність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Арсентьева, Е. Ф. Сопоставительный анализ ФЕ (на материале фразеологических единиц семантически ориентированных на человека в английском и русском языках) [Текст] / Е. Ф. Арсентьева. – Казань, 1989. – 123 с.
2. Байрамова, Л. К. Фразеология и перевод [Текст] / Л. К. Байрамова // Фразеология и синтаксис. – Казань, 1982. – 42 с.
3. Виноградов, В. С. Введение в переводоведение [Электронный ресурс] / В. С. Виноградов. – М.: Издательство ИОСО РАО, 2001. – 224 с. – Режим доступа: <http://linguists.narod.ru/downloads.html#levits>.
4. Мамонтов, А. С. Язык и культура: основы сопоставительного лингвострановедения: автореф. дисс...д-ра филол. наук: [спец.] 10.02.19 [Текст] / А. С. Мамонтов. М., 2000. – 53 с.